

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

***Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства***

Випуск 16

Засновано у 2003 році

Рівне – 2016

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 16 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2016. – 286 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

Волков С.М. – доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології НАМУ

Виткалов С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)

Випих-Гавронська А. – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)

Петрова І.В. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурно-дозвіллевої діяльності КНУКіМ

Єфіменко А.Г. – доктор мистецтвознавства, професор Українського Вільного університету (Мюнхен, Німеччина)

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ

Потапчук Т.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу РДГУ

Круль П.Ф. – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри теорії та історії виконавського мистецтва Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

Кушнарєнко Н.М. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХДАК

Постоловський Р.М. – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ

Сабадаш Ю.С. – доктор культурології, професор кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету

Стоколос Н.Г. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства і теології Національного університету „Острозька академія”

Костюк Л.К. – кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології і музеєзнавства РДГУ

Швецова-Водка Г.М. – доктор історичних наук, професор кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ

Яремко-Супрун Н.О. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичного фольклору РДГУ

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор Київського національного університету культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE):
ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується Google Scholar, РИНЦ (РФ) та Index Copernicus

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 24.11.2016 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

The aim of this work is to study the characterization thematic areas of youth tourism.

Research methodology. During the study applied an empirical method of observation and, as a result of data definitions. Theoretically relatively types of tourism in general and youth tourism were singled out as a separate course, used the method of formalization. Also applied analysis and synthesis of research, are modeled and generalized signs of a young tourist. Used a systematic approach to research.

Results. Analyzing the current youth tourism as a socio-cultural phenomenon, examining its objective and tasks can conclude that youth tourism is extremely widespread and covers a number of areas of public life. The modern image of young tourists leads to the emergence of different services, tours and services that can satisfy the needs of the consumer. Today there are a number of thematic areas of youth tourism, which has its own peculiarities and prospects. There is a tendency to self-recreation, stimulating the development of tourism industry in general.

Novelty. An attempt in this article highlight the themes of youth tourism of the common areas.

The practical significance. Results of the study can be applied in the study of cultural disciplines and activities related to youth tourism.

Key words: tourism, youth tourism, youth tourism thematic areas, young.

Надійшла до редакції 2.11.2016 р.

УДК 008:069(477.71)

МУЗЕЙ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН: НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ РАДИВИЛІВСЬКОГО РАЙОННОГО ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ

Перець Олена Вікторівна, магістрант кафедри культурології і музеєзнавства,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
ms.kutya@inbox.ru

Здійснена спроба дослідити культурно-мистецьку діяльність музеїв м. Радивилова Рівненської області. Висвітлено історію створення та комплектування експозицій виставкових зал; проаналізовано фонди і виставкові зали закладу з точки зору їх тематичної наповненості. Акцентовується увага на діяльності КЗ «Радивилівський районний історичний музей» Радивилівської районної ради, аналізується його культурний потенціал.

Ключові слова: музей, феномен, історія, музейна аудиторія, експонат, експозиція.

Постановка проблеми. Музеї – це скарбниці людської історії і культури, думки і праці, це осередки пізнання навколишнього світу. Щоденно вони гостинно відчиняють свої двері перед десятками тисяч громадян України та іноземних туристів, що прагнуть ознайомитися з культурними надбаннями і мистецькими шедеврами. У музеях України зібрано і збережено все, що нам дороге, є гордістю нашого народу. І це закономірно, адже не вартий майбутнього той народ, який не цінує свого минулого.

Термін «музей» у перекладі з грецької мови означає місце, присвячене музам, дочкам богині пам'яті Мнемозиті. Це святилище муз. Вважаючи їх покровительками науки і мистецтва, греки будували на їх честь храми, які називали музейонами. Саме звідси і походить термін «музей». Стан музейної сфери сьогодні є не задовільним через брак фінансування та питання організаційно-методичного і кадрового характеру.

Останні дослідження та публікації. Серед сучасних дослідників, які цікавилися вищевказаною проблематикою, варто виділити Рутинського М., Стецюк О., Вайдахера Ф., Хадсона К., Ассмана А., Майзла Р., які акцентували увагу на сутності музеїв, їх класифікаційних ознаках, формах роботи у сучасних умовах, проблемному ряді, що виник уже в умовах глобалізаційної кризи тощо.

Акцентуємо увагу на монографії С.Виткалова «Культурно-мистецьке життя Рівненщини періоду державної незалежності України» [1], в якій, серед іншого, розглянута й музейна мережа Рівненщини та подано характеристики окремих музейних установ краю і виявлено їх проблемний ряд.

З метою вивчення культурно-мистецького аспекту діяльності Радивилівського районного історичного музею, звернулись до відповідної літератури, де дане питання розкрито такими краєзнавцями, як А. Дузінська [5], О.Шикало [14], В.Ящук [15], та ін., у розвідках яких акцентовано увагу в основному на історико-краєзнавчих дослідженнях Радивилівщини та науково-дослідницькій діяльності окремих краєзнавців. Так, В.Ящук у праці «Радивилів у перегуках віків» аналізує краєзнавчі матеріали та знайомить із сторінками історії міста і окремими фактами, документами, пов'язаними з історією міста.

О.Шикало в розвідці «Експедиція як форма історико-краєзнавчих досліджень (з досвіду Радивилівського районного історичного музею)», висвітлила науково-дослідницьку діяльність даного закладу.

А.Дузінська в статті «Історичний музей потребує уваги», аналізує акції, що проводяться в КЗ «РРІМ» і сприяють поповненню основного та допоміжного фондів музею експонатами та інформаційним матеріалом.

У роботі використано й джерельну базу (тематичні, статистичні звіти, довідки), безпосередньо зібрану автором як співробітником цієї установи.

Таким чином, аналіз спеціальної літератури та джерельної бази засвідчив, що монографічної літератури із зазначеного напрямку фактично немає, за виключенням окремих монографій співробітників кафедри

культурології і музеєзнавства РДГУ, що розглядають загальнокультурний чи мистецький аспект діяльності Рівненщини загалом. Утім, чимало інформації з даної проблематики зосереджується в періодичній пресі, публіцистичних розвідках місцевих краєзнавців тощо, що і обумовило актуальність теми дослідження.

Метою дослідження є музей як культурний феномен (культурно-мистецький аспект діяльності Радивилівського районного історичного музею).

Виклад основного матеріалу дослідження. Музеї – це культурно-освітні та науково-дослідницькі заклади, призначені для вивчення, збереження і використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини.

У 1983 р. на Генеральній конференції ІКОМ у Лондоні оформився суспільний рух «Нова музеологія», основними напрямками якого стала інтеграція сучасного музею в навколишнє середовище, соціалізація музею. У розвинених країнах світу початку ХХІ ст. дедалі наполегливіше звучать вимоги до музею не лише реєструвати минуле, а використовувати його, щоб впливати на сьогоднішній і завтрашній день конкретного співтовариства.

Освітня та соціокультурна парадигма музею виникла в епоху Просвітництва і згодом набула подальшого розвитку, яка актуальна і сьогодні. «Музеї подібні християнству, несуть на собі відбиток суспільства, в якому вони існують» – так стверджував музеолог К. Хадсон [14; 11].

Згідно з парадигмою сучасної світової музеології, музей – це один з інструментів самоусвідомлення культури у процесі творення нею власної концепції розвитку й самоідентифікації певної культури щодо інших культур.

Функції сучасного музею доволі складні, а форми діяльності різноманітні. Музеї мають багато особливостей і специфічних рис, які зумовлюють їхні наукові, культурно-освітні функції і зближують із відповідними закладами.

Соціальні функції музеїв виявляються в комплектуванні першоджерел, безпосередньо зв'язаному з вивченням природи і суспільства; науковому документуванню, дослідженню і збереженню музейних предметів; створенню експозицій і виставок як характерних форм наукової популяризації; науково-просвітницькій та гуманістично-виховній діяльності.

Сучасна духовна ситуація характеризується нестачею справжності, істотності, знеціненням смислових основ культури. Саме тому і проявляється інтерес до тих феноменів, які традиційно виражали зв'язок людини з цілісними засадами історико-культурного буття. Актуальним є формування нового погляду на музей як феномен культури в рамках протилежних і одночасно взаємодоповнюючих культурних практик Цьому й присвячена фундаментальна праця німецької дослідниці А.Ассман [2]. В її концепції колекціонування, архівування, консервація співвідносні з поняттями утилізації, руйнування, розпаду, що тотожне явищам постмодерністської реконструкції. Сучасні художні практики розмили межі між мистецтвом і життям. В умовах цифрових технологій, коли монітор комп'ютера перетворився на особистий портативний музей, значення музею реального зростає саме у форматі «екзистенційної структури присутності». Глядач у музеї знаходить не лише мистецький твір, він переживає власну присутність поруч із ними, що, за словами Г.Гумбрехта, є ситуацією, коли «сучасний музей немає значення в культурі значення, він має значення лише в культурі присутності».

На Західній Україні є безліч різноманітних музеїв – історичні, краєзнавчі, природничі, літературні, меморіальні тощо. Своєю креативністю вони покращують роботу закладу та збільшують кількість відвідувачів завдяки тісним міжмузейним контактам й активному взаємобміну мистецькими проектами. Серед таких форм цікавим є те, що одна з традиційних функцій музею – просвітницька, починає репрезентуватися в театральновидовищних формах, що в підсумку приводить до максимального скорочення дистанції між двома формами культурної споглядальності: пасивної (характерної для традиційного музею) та активної (заснованій на театралізації музейного простору). Це, за словами англійського музеєзнавця Р. Майзла, сприяє тому, що музей «вступає в пряму конкуренцію з іншими способами проводити вільний час» [6].

На початку ХХІ ст. сформувався погляд на музей як вищий тип освітнього інституту демократичного характеру. Важливим завданням сучасного музею є формування музейної культури відвідувача, яка розглядається як ступінь його входження в духовний центр краю, виконання його соціальних функцій, адже національна культурна спадщина та її складова – пам'ятки історії та культури, відіграють важливу роль у розбудові української держави, відродженні духовності та історичної пам'яті [8].

У кожній країні та в кожному краї формується історична спадщина за подіями та географічними властивостями саме того чи іншого регіону.

Радивилівський район розташований у південно-західній частині Рівненської області, межує на заході з Волинською, на півдні з Львівською, на сході з Тернопільською областями. Утворений в 1939 р.

Для збереження та популяризації історичних фактів та документів, предметів, що стали пам'яткою історії та культури, 1989 р. створений Радивилівський районний історичний музей. Зазначимо, що музей є місцем, куди приходять люди щоб пізнати культуру рідного краю і, можливо, дослідити свою родинну історію. В фондах та експозиціях музею зібрані експонати, подаровані жителями міста і району. Тож коли приходять відвідувачі, вони питають саме про ті речі чи документи, що передані до фондів їх рідними чи ними самими.

Чимало цікавих родинних історій, таємниць зберігають експонати, про які і довідуються працівники музею і занотують на майбутнє.

У музеї проводяться акції: «Мій внесок у збереження історії», «Подаруй музею експонат», «Моє місто на карті України», де не байдужі громадяни м. Радивилова мають змогу подарувати експонати і таким чином продовжити їхнє життя [5; 3].

Основними напрямками діяльності музеїв є науково-дослідна, культурно-освітня, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, виставкова, пам'яткоохоронна, а також діяльність, пов'язана з науковою атрибуцією, експертизою, класифікацією, державною реєстрацією та усіма видами оцінки предметів, які можуть бути визначеними як культурні цінності, з метою включення до Музейного фонду України [1].

Вони тісно пов'язані між собою, а також доповнюють одна одну. Наприклад, фондова робота пов'язана з комплектуванням музейних зібрань, а комплектування, в свою чергу, не можливе без науково-дослідницької діяльності і т. д.

Експозиційні зали музею займають 8 кімнат двоповерхового приміщення, де відображаються основні сторінки історії та культури нашого краю, від перших власників до сьогодення. Виставкова зала постійно оновлюється персональними виставками митців та майстрів декоративно-прикладного мистецтва міста та району. Сьогодні це представлено наступним чином:

ЗАЛА № 1 – Народний одяг регіону

ЗАЛА № 2 – Берестецька битва 1651 року в національній історії та культурі

ЗАЛА № 3 – Інтер'єр української світлиці

ЗАЛА № 4 – Старий Радивилів

ЗАЛА № 5 – Діяльність УПА на території краю

ЗАЛА № 6 – Радивилівщина в II Світовій війні

ЗАЛА № 7 – Героїчні постаті краю

ЗАЛА № 8 – Зала для виставок майстрів декоративно-прикладного мистецтва [12].

Пошуково-красназнавча робота музею не обмежується збиранням експонатів – рухомих пам'яток матеріальної та духовної культури. Дослідження історії краю, пошук і фіксація даних про всі аспекти його розвитку: політичні, соціально-економічні, культурні, природничо-географічні, необхідна передумова повноцінної діяльності кожної музейної установи [4].

Для нових відкриттів і досліджень, поповнення експозицій і текстів екскурсій новими матеріалами працівники музею займаються науково-дослідницькою роботою. Збирання матеріалів здійснюється у різні способи – обстеження історичних місць, організація розвідок, розкопок стародавніх поселень і могильників, експедиції у села й райони, відряджень на підприємства і установи.

Важливим напрямом науково-дослідницької діяльності є проведення експедицій: етнографічних, науково-природничих, історико-красназнавчих, археологічних та ін.

Більшість експозицій побудована ще в 90-х роках ХХ ст., тому виникла нагальна потреба в їх вдосконаленні і розширенні. Щоб створити нові експозиції потрібно було активізувати пошукову та дослідницьку роботу, яка, за браком коштів, здійснювалась незадовільно. Для цього протягом останніх років працівники музею провели три науково-дослідні експедиції: «Історико-красназнавче дослідження сіл Радивилівського району», «Традиції будівництва та інтер'єру хат початку ХХ століття на Радивилівщині», «Радивилів – прикордонне, мультикультурне місто».

Підготовлений проект «Історико-красназнавче дослідження сіл Радивилівського району» отриманий грант голови облдержадміністрації.

Основним завданням проведених експедицій є зміцнити зв'язки з красназнавцями району, підвищити інформаційну базу, збільшити науково-допоміжний та основний фонд музею. А в майбутньому й поповнити старі та оформити нові експозиції, інтенсифікувати масово-освітню роботу, що, в свою чергу, підніме фінансовий рівень музею та роль у суспільстві.

Упродовж останніх років проводилося дослідження таких тем як «Історія сіл району», «Побут, звичаї та господарська діяльність населення Радивилівщини в II пол. ХХ ст.», «Видатні постаті краю», «Духовна культура населення в сучасний період».

Під час експедиції «Історико-красназнавче дослідження сіл Радивилівського району» проведено аналіз стану пам'яток в 11 селах Радивилівського району, містечок та сіл: Хотин, Срібне, Заміщина, Дружба. Серед найцікавіших спостережень експедиції було вивчення власних назв, оскільки у народі кожне село ділилося на окремі частини – поля, вулиці, пасовища, ліси. Кожна частина мала власну назву, відому певному колу людей – мікротопоніми.

Крім інформаційного матеріалу, працівники музею зібрали 34 експонати, які увійшли до основного фонду. Серед них предмети побуту, вишиті роботи, старі фотокартки, монети та банкноти. Найстарішому експонату майже сто років; це металева коробочка для зберігання синьки [12; 128-132].

Наступна експедиція на тему «Традиції будівництва та інтер'єру хат початку ХХ ст. на Радивилівщині» відбулася в 2008 р. і теж реалізована на кошти гранту Голови облдержадміністрації. Причиною для вибору саме цієї теми було й те, що зала «Інтер'єр української світлиці» в районному музеї потребує переобладнання, щоб відповідати сучасним стандартам та задовольняти потреби відвідувачів. А фонди музею містять чимало речей побуту – майже 500 предметів.

Хата завжди була центром селянської садиби. Дослідивши характерні риси будівель у селах Радивилівського району, було виявлено, що на цій території переважала дворядна забудова двору, де хата і господарські будівлі утворювали паралельні ряди, зовсім не зв'язані між собою, або зв'язані частково. Щодо розміщення хати відносно вулиці, домінували два варіанти – наблизений та віддалений. Останній

спостерігаємо у північно-західній частині району. На решті території переважає наближений тип розташування хати, де перед будівлею був невеликий земельний простір, на якому висаджували дерева, кущі, квіти.

Особлива увага приділялася вивченню конструкції печі та її ролі в господарстві.

Внутрішнє планування українського житла, традиції якого сягають глибокої давнини, характеризуються типологічною єдністю. Так, українська піч завжди займала внутрішній кут із боку вхідних дверей і була обернена своїм отвором («щелепами») до фасадної («чільної») стіни. По діагоналі від печі розташований парадний кут («покуть»), у якому розміщували ікони, прикрашені рушниками, цілющим зіллям та квітами. Біля столу, попід стінами ставили лави, а з зовнішнього боку – переносний ослін. Зліва від столу знаходилась скриня. Уздовж тильної стіни, між піччю і причілковою стіною, влаштовували піл («приміст»). У кутку біля дверей робили дерев'яні полички, або мисник, а уздовж чільної стіни над вікнами навпроти печі – полицю для хатнього начиння та хліба [10; 442]. Подібні речі відтворені і у цьому музеї, відмінності лише в деталях.

На основі матеріалів, зібраних в експедиціях, відбулося відкриття нової експозиційної зали під назвою «Українська світлиця», в якій відтворено кімнату початку ХХ ст. за українськими традиціями побуту і облаштування житла. У новоствореній залі працівники музею мали бажання відтворити традиційне житло свого району.

Аналізуючи фондові книги РРІМ виявлено, що найперший експонат – державний кредитний білет І карбованець 1898 р. – зареєстрований у книзі надходжень 1 листопада 1989 р. Сьогодні у музейних фондах нараховується майже 4.5 тис. експонатів. Найбільш оригінальні – нумізматичні колекції доби Речі Посполитої ХVI ст., Австрії ХVII-ХVIII, царської Росії ХVII-ХХ ст.

Викличе увагу відвідувачів зібрання колекцій регіональної вишивки кінця ХІХ – початку ХХ ст. (сорочки, фартухи, рушники, скатертини, макатки, доріжки), де серед тканих виробів можна побачити рядна, доріжки, крайки, запаски, вироби з кераміки, предмети декоративно-ужиткового мистецтва, інструменти для ткацтва і ткацький верстат початку ХХ ст., документи 20-30 років ХХ ст., а також багато інших експонатів.

Щодо рушників, зібраних у фондах і виставлених у залах музею, то їх можна охарактеризувати за орнаментикою та призначенням: весільні, кухонні, церковні.

Кольорова гама різноманітна: у половини рушників червоно-чорна, а інші різнобарвні. Орнаментика наступна: восьмикутна зірка, ружа, хмелик, ромби, хрести, родинне дерево в різних інтерпретаціях, колосся пшениці, дубове листя та самі плоди, лілія, дзвоник, птах на калині. Також є багато доріжок та «макаток», традиція вишивання яких принесена з Польщі, оскільки до 1939 р. ці території належали іншій країні. Макатка – (makatka) – декоративна тканина невеликих розмірів, панно. Макатки можуть бути виконані в різних техниках: вишивка, в'язання, плетіння чи розпис на полотні. Польська макатка являє собою панно з сюжетом на побутову тему, наприклад, господиня будинку на кухні за роботою, закохана пара, діти, тварини, часто оздоблені квітковими мотивами.

У фондах Радивилівського музею зібрано майже 20 макаток, на яких розміщено зображення дітей (хлопчик та дівчинка з квітами в руках, поміж ними кошик з ягодами і фруктами) та квіткові мотиви (ружа, бузок, півони).

За розповідями Г. Продун, жительки с. Боратин Радивилівського району, на початку та в середині ХХ ст. серед технік вишивання поширеними були хрестик, болгарський хрестик, гладь. Із середини ХІХ ст. як у містах, так і в селах використовували для вишивки бавовняні, вовняні та шовкові нитки. На Радивилівщині широко застосовували бавовняні нитки. Нитки вибирались якісні, тонкі, зі стійким забарвленням, переважала червоно-синя та червоно-чорна барва, пізніше поширились різнокольорові композиції [2; 24]. Особливістю вишивки регіону початку ХХ ст. є те що, домінуючим кольором виступає червоний. Багатоклірні з'являються в 20-30 рр. ХХ ст.

Вишивкою оздоблювалося також народне вбрання: сорочки, фартухи, хустки, намітки, чоловічі шапки, свити, кожухи, безрукавний жіночий плечовий одяг («камізельки»).

Сорочки з Рівненщини поруч з ознаками, характерними для Волинсько-Поліського регіону, мають свої особливості. До спільних ознак варто зарахувати архаїчний крій, з яким тісно пов'язане декорування виробів. Традиційно сорочка складалася з прямокутних шматків полотна різного розміру, з яких готували стан, рукави, уставки, чохла, комір. Відповідно до задуму, ці частини оздоблювались візерунками, а тоді зшивались, як правило, вручну.

Переважає більшість жіночих сорочок виготовлена з прямим розрізом пазухи і коміром-стійкою (хоча найдавніші зразки мають викладений комір). Інколи оздоблювали вишивкою пазуху з обох боків від прямого розрізу, зустрічається також бічний розріз пазухи з вузькою нагрудною вставкою. Біля «комнера» та «чохла» полотно «морщили» (у зв'язку з чим воно залишалось без прикрас) [3: 25].

КЗ «Радивилівський районний історичний музей» районної ради впроваджує практику підняття національної свідомості серед різних верств населення. Зокрема велика робота проводиться з підростаючим поколінням. Учні та студенти відвідують різноманітні заходи та свята, що проводяться на базі музею. Проведення тематичних екскурсій, уроків пам'яті, круглих столів відбувається згідно з відзначенням визначних і пам'ятних дат нашої держави.

Серед сучасних форм музейної роботи є проведення майстер-класів, перегляди кінофільмів, зустрічі у формі діалогу тощо. Протягом 2016 р. проведено майстер-класи з найпопулярніших ремесел: писанкарства та вишивки. Кожної осені відзначається свято вчителя циклом виставок «Сіячі добра і знань», присвячених відомим людям краю.

Традицією стало проведення етнографічного свята «Музейне подвір'я запрошує», де майстри-рукодільники можуть показати свої вироби, поспілкуватись між собою, відчути підтримку та захоплення своїми

роботами. В 2016 р. відвідувачі мали змогу пізнати такий вид давнього традиційного ремесла, як ткацтво. Пропагувалися сучасні вияви декоративно-прикладного мистецтва – декупаж, фелтінг, холодний батик і ін.

Працівники музею пропонують відвідувачам й спробувати страви традиційної народної кухні. Це відбувається на таких заходах як Андріївські вечорниці, Меланки, Івана Купала, де учасники мають можливість не тільки спробувати регіональні страви, але і взяти участь у театралізованому дійстві.

На різноманітних заходах популяризується і пісенна майстерність наших предків. Усі заходи супроводжуються українською піснею, грою на бандурі та виступами танцювальних колективів. Музейна робота налаштована на реалізацію потреб населення, зокрема молоді. В епоху гаджетів – живе спілкування, особливо пізнавальне, є важливим методом у розвитку і становленні національно свідомих громадян країни.

Радивилівський районний історичний музей входить до туристичної інфраструктури району. Налагоджена співпраця з колегами з Красностава (Польща). В 2013 р. відбулися зустрічі делегацій. А у фондах музею зберігаються інформаційні матеріали про історію та краєзнавство даного населеного пункту.

Працівники музею також підтримують зв'язок із родинами євреїв, які проживали в містечку до початку II Світової війни. Вони неодноразово приїжджали до Радивилов, відвідуючи музей та пам'ятки історії краю. В серпні 2015 р. музей відвідав представник Стенфордського університету А. Шмельов, який цікавився своїм родоводом, що походить із с. Сестрятин.

За словами Ж.Перо, президента ICOM, «музеї повинні зайняти місце в серці суспільства і бути відкритими громадськості. Розвиток наших установ залежить і від допомоги громадськості. Тож співробітники повинні запропонувати їй можливість підтримати цілі і взяти участь у роботі. Таким чином необхідно, щоб музеї та суспільство працювали разом, у дусі творчості та інновацій» [7].

Через музеї суспільство висловлює своє ставлення до історико-культурної спадщини. Збираючи і зберігаючи пам'ятки матеріальної і духовної культури, вони ведуть велику науково-освітню та освітньо-виховну роботу [8].

У філософському сенсі слово «феномен» часто застосовується для позначення явищ, які досягаються на чуттєвому рівні на противагу слову «ноумен», що означає явище, зрозуміле розумом. В новоєвропейській філософії, за визначенням Канта, феномен – будь-яке явище, яке може бути пізнане на основі досвіду.

Пріоритетним напрямом розбудови музейної мережі Радивилівщини має стати запровадження нових технологій в експозиційній діяльності, створення експозицій, що дивують несподіваними технічними ефектами (напр., рухома, анімована чи інтерактивна експозиція).

Необхідно якісно переосмислити й планування музейного простору з метою виділення у ньому сегментів для релаксації відвідувачів. Керівництву кожного українського музею необхідно пам'ятати: музей – це установа, що надає послуги культурного відпочинку й естетичного задоволення. Отже, йдеться про нематеріальні послуги, які надає музей і за які відвідувач платить гроші. Інноваційна музейна концепція «відпочинок плюс пізнання та враження» повинна стати новою ідеологією кожного українського музею.

Висновки. Підсумовуючи вище сказане, можна зазначити, що музей як соціальний інститут є відображенням того конкретного часу, у якому він існує. Сьогодні музеї звільняються від ідеологічного та політичного пресу. Стають не культурно-просвітницькими комбінатами, а саме музеями, здатними творити з нами дива. Це доведено на прикладі проведення культурологічних проектів музеями Рівненщини.

Список використаної літератури

1. *Закон України* «Про музеї та музейну справу». Ст. 2 в ред. Закону № 1709-VI від 05.11.2009.
2. *Ассман А.* Простори спогаду: Форми та трансформації культурної пам'яті / А. Ассман. Перекл. з нім. – Київ, 2012.
3. *Виткалов С. В.* Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності : монографія / С. В. Виткалов. – Рівне : ПП ДМ, 2012. – 416 с.
4. *Декоративно-прикладне мистецтво Рівненщини: колективна монографія* / упоряд. і наук. ред. – проф. В. Г. Виткалов. – Рівне : ПП ДМ, 2010. – 224 с.
5. *Дузінська А.* Історичний музей потребує уваги / А. Дузінська // Прапор перемоги. – 2009. – 20 травн.
6. *Майзл Р.* Как музеи научились мобилизовать ресурсы: Десять лет перемен в музейном секторе Великобритании / Р. Майзл // Музеи в период перемен: материалы российско-британского семинара. – СПб., 1996. – 220 с.
7. *Міжнародний день музеїв* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dilovamova.com/index.php?page=10&holiday=105&year=2016>
8. *Музей: пам'ять людства* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://culturalproject.org/lectures/55ad019a87cb94c0378b490> с.
9. *Музей у сучасному світі: наук. конф.* [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://volyn-kraymus.at.ua/publ/muzej_u_suchasnomu_sviti_r_ozrobka_naukovoji_konserpciji/1-1-0-62
10. *Павлюк С.* Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С. Павлюка; – Київ : Знання, 2006. – 568 с.
11. *Перець О.* Музей – відвідувач: є діалог, є й успіх / О. Перець // Прапор перемоги. – 2013. – 17 трав. – С. 4.
12. *Поточний архів КЗ* «Радивилівський районний історичний музей» за 2015 р. – Радивилів, 2016.
13. *Фёдоров Н. Ф.* Музей, его смысл и назначение / под ред. А. В. Гулыги / Н. Ф. Федоров. – М. : Мысль, 1982.

14. *Хадсон К.* Влиятельные музеи / К. Хадсон: пер. с англ. – Новосибирск : Сибирский хронограф, 2001. – 196 с.
15. *Шукало О.* Бродівщина – край на межі Галичини й Волині. Вип. 1. – (Матеріали II краєзнавч. конф.) – Броди : Бродівський історико-краєзнавч. музей, 2008. – 140 с.
16. *Яшук В. І.* Радивилів у перегуках віків / В.І. Яшук. – Броди : Просвіта, 2014. – 260 с.

Reference

1. *Zakon Ukrainy* «Pro muzei ta muzeinu spravu». St. 2 v red. Zakonu № 1709-VI vid 05.11.2009.
2. *Assman A.* Prostory spohadu: Formy ta transformatsii kulturnoi pamiaty / A. Assman. Perekl. z nim. – Kyiv, 2012.
3. *Vytkalov S. V.* Rivnenshchyna: kulturno-mystetskyi potentsial v paradyhmakh suchasnosti : monohrafiia / S. V. Vytkalov. – Rivne : PP DM, 2012. – 416 s.
4. *Dekoratyvno-prykladne mystetstvo Rivnenshchyny: kolektyvna monohrafiia* / uporiad. i nauk. red. – prof. V. H Vytkalov. – Rivne : PP DM, 2010. – 224 s.
5. *Duzinska A.* Istorychni muzei potrebuie uvahy / A. Duzinska // Prapor peremohy. – 2009. – 20 travn.
6. *Maizl R.* Kak muzey nauchyls mobylizovat resursy: Desiat let peremen v muzeinom sektore Velykobrytany / R. Maizl // Muzey v peryod peremen: materyaly rossiysko-brytanskoho semynara. – SPb., 1996. – 220 s.
7. *Mizhnarodnyi den muzeiv* [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.dilovamova.com/index.php?page=10&holiday=105&year=2016>
8. *Muzei: pamiat liudstva* [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://culturalproject.org/lectures/55ad019a87cb94c0378b490c>.
9. *Muzei u suchasnomu sviti: nauk. konf.* [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://volyn-kraymus.at.ua/publ/muzej_u_suchasnomu_sviti_r_ozrobka_naukovoji_koncepciji/1-1-0-62
10. *Pavliuk S.* Ukraïnske narodoznavstvo: Navch. posib. / Za red. S. Pavliuka; – Kyiv : Znannia, 2006. – 568 s.
11. *Perets O.* Muzei – vidviduvach: ye dialoh, ye y uspih / O. Perets // Prapor peremohy. – 2013. – 17 trav. – S. 4.
12. *Potochnyi arkhiv KZ* «Radyvylivskiy raionnyi istorychni muzei» za 2015 r. – Radyvyliv, 2016.
13. *Fëdorov N. F.* Muzei, eho smysl y naznachenye / pod red. A. V. Huliyhy / N. F. Fedorov. – M. : Mysl, 1982.
14. *Khadson K.* Vlyiatelnye muzei / K. Khadson: per. s anhl. – Novosybyrsk : Sybyrskiy khronohraf, 2001. – 196 s.
15. *Shykalov O.* Brodivshchyna – krai na mezhi Halychyny y Volyni. Vyp. 1. – (Materialy II kraieznavch. konf.) – Brody : Brodivskiy istoryko-kraieznavch. muzei, 2008. – 140 s.
16. *Iashchuk V. I.* Radyvyliv u perehukakh vikiv / V. I. Yashchuk. – Brody : Prosvita, 2014. – 260 s.

МУЗЕЙ КАК КУЛЬТУРНЫЙ ФЕНОМЕН: НА ПРИМЕРЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РАДИВИЛОВСКОГО РАЙОННОГО ИСТОРИЧЕСКОГО МУЗЕЯ

Перец Елена Викторовна, магистрант кафедры культурологии и музееведения,
Ривненский государственный гуманитарный университет

Осуществлена попытка исследовать художественную деятельность музеев г. Радивилов Ривненской области. Отражена история создания и комплектования экспозиций выставочных залов музеев, выявлена специфика их создания в последнее время. Изучены и проанализированы фонды и выставочные залы заведения, исходя из их тематического содержания. Делается акцент на деятельности КЗ «Радивилівський районний історический музей» Радивилівського районного совета.

Ключевые слова: музей, феномен, история, музейная аудитория, экспонат, экспозиция.

THE MUSEUM AS A CULTURAL PHENOMENON, CULTURAL – ARTISTIC ASPECT OF RADYVYLIV DISTRICT HISTORICAL MUSEUM

Perets Olena, a student of MA course at the department of culture t of Cultural and museum studies Rivne state humanitarian university

In the article realizable attempt to probe cultural and art activity of museum of mcode of Radivilova of the Rivne area. History of creation and completing of displays of show-rooms is reflected in this work. Funds and show-rooms of establishment are studied and analysed. An accent is done on activity of KZ Radivilivskogo district historical museum.

Key words: museum, phenomenon, history, museum audience, exhibit, display.

UDC 008:069(477.71)

THE MUSEUM AS A CULTURAL PHENOMENON, CULTURAL – ARTISTIC ASPECT OF RADYVYLIV DISTRICT HISTORICAL MUSEUM

Perets Olena, a student of MA course at the department of culture t of Cultural and museum studies Rivne state humanitarian university

The aim. The aim of study is the disclosure of the essence and features of modern museum on the example of the circuit of the municipal institution «Historical Museum of Radivilovsky District».

Research methodology. The study is based on the materials of museum's source base (reports, work plans, books of revenues) and regional literature. Slightly used books and materials employees of the Department of Culturology and museology Rivne State Humanitarian University.

Results. Were analysed the origins of the museum, accentuated attention on its scientific base, reviewed thematic fullness of all exhibition halls of the museum, made an attempt to analyze the effectiveness of museum activities in general.

Considered research specially organized by employees and detected their performance. Revealed a theme series of excursion activity organized by this cultural institution.

Novelty. Novelty consists in that was collected and analyzed enough original material from regional local history.

The practical significance. The practical significance of the study is to disseminate information about this cultural institution, creates the possibility of its use in modern cultural and tourist activities.

Key words: museum, phenomenon, history, museum audience, exhibit, display.

Надійшла до редакції 2.11.2016 р.

УДК 447.35

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ПАМ'ЯТКИ ЧЕРКАЩИНИ ЯК ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС РЕГІОНУ

Білінський Микола Миколайович, аспірант, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

Висвітлено культурний потенціал Шевченківських пам'яток як туристичного ресурсу та показано їх значення для розвитку туризму Черкащини. Проаналізовано державні статистичні матеріали про туристичну діяльність двох національних заповідників: Шевченківського національного заповідника міста Канева та національного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка». Визначені шляхи подальшого туристичного розвитку краю.

Ключові слова: туристичний ресурс, пам'ятники Т.Шевченка, державна програма «Золота підкова Черкащини», туристичний центр.

Постановка проблеми. Проблематика даного дослідження витікає з необхідності вивчення культурного потенціалу Черкащини та можливість подальшого його використання для розвитку регіону через туристичну діяльність. Сучасний стан справ показує недостатній розгляд проблем і перспектив перетворення пам'яток Черкащини у туристичні об'єкти [9].

Метою роботи є висвітлення особливостей історико-культурних та меморіальних об'єктів Черкаського краю, що можуть вважатися туристичним ресурсом області.

Шляхом до усвідомлення поставленої мети може слугувати аналіз державних статистичних матеріалів про туристичну діяльність Шевченківського національного заповідника м. Канева та національного заповідника «Батьківщина Т. Шевченка», визначення ступеня реалізації перспектив залучення соціокультурних об'єктів у туристичні процеси.

Актуальність дослідження – у пошуку обґрунтованого підходу до вибору історико-культурних об'єктів, організації їх охорони, збереження та залучення до використання в туристсько-екскурсійній діяльності.

Аналіз останніх публікацій. Аналізуючи наукові публікації з проблематики збереження національної культурної спадщини, зокрема і пов'язаною з пам'ятками імені Т. Шевченка, варто відмітити вітчизняних науковців, серед яких Мельниченко В., Федорова Т., Шамрай О., Чепурна І., Худолей О., Дубовий О., Медалієва О., Качалаба П., Дудник Ю., Страшевич В., Удовиченко І.

Проблеми законодавчого забезпечення пам'яткоохоронної роботи досліджував Мельниченко О. Вивченню життєвого і творчого шляху Великого Кобзаря, історії становлення, розвитку і діяльності його меморіальних музеїв та Канівського Шевченківського національного заповідника як центрів збереження культурної спадщини краю, присвятили свої роботи Горбик В., Тарахан-Береза З., Дзима В., Ліховий І., Тарахан В., Нестеренко В., Следь І., Мицик В. Зокрема, В. Горбик у контексті завдань охорони культурної спадщини України виокремлює Черкаську область як регіон із низкою доленосних подій вітчизняної історії: зародженням козацтва, козацько-селянськими повстаннями, національно-визвольною війною проти польської шляхти, Коліївщиною, діяльністю геніального полководця Б.Хмельницького та ім'ям мислителя і поета Т.Шевченка [4]. З.Тарахан-Береза створює науково-історичний літопис музею Т.Шевченка у Каневі [20]. В.Дзима розкриває пам'ятко-охоронну діяльність Шевченківського національного заповідника. Щербина М., описуючи с. Лебедин як один із туристичних центрів Черкащини, вважає його осередком самобутньої історії, пов'язаної з Коліївщиною, життям та творчістю Т.Шевченка [12; 220, 222].

Культурна спадщина Черкаської обл. є невід'ємною частиною культурного надбання країни, її збереження і охорона мають важливе всенациональне значення [4; 12].

Спробою розв'язати комплекс питань щодо охорони та використання культурної спадщини краю й стало створення, прийняття та запровадження Державної програми «Золота підкова Черкащини» на 2006-

ЗМІСТ

<i>Постоловський Р. М.</i> Вітальне слово	3
<i>Виткалов С. В.</i> Вища школа і сучасні реалії України	4

Розділ I. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА РЕТРОСПЕКТИВА ЛЮДСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

<i>Гладишев А. С.</i> Культурно-мистецька та містобудівна спадщина середньовічного м. Дубно у культурному просторі ХХІ сторіччя	6
<i>Кіндратюк Б. Д.</i> Дзвонарська культура в українському галицькому мудрослів'ї, згромадженому та поясненому І.Франком	10
<i>Пилипенко І. Я.</i> Вплив реформ 1920–1930-х рр. на діяльність майстерні монументального живопису української академії мистецтва	15
<i>др. Маріуш Шайда.</i> Природа і роль релігійної віри в перспективі психоаналізу і філософії Віктора Еміля Франкла	20
<i>Лосик Г. І.</i> Типологія та художні особливості писанкарства Опілля та Бойківського Підгір'я кінця ХІХ–ХХ століття	26
<i>Виткалов С. В., Корольчук О. Л.</i> Сучасні проблеми культурної сфери в контексті трансформаційних змін українського суспільства	30
<i>Мохнюк Р. С.</i> Громадянська культура як змістонаповнююча домінанта навчального процесу у системі андрагогіки (узагальнення досвіду Рівненського центру підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури національної академії керівних кадрів культури і мистецтв)	34
<i>Кондратчук В. В.</i> Культурологічний аспект національно-державних зрушень кінця 80 – початку 90-х років ХХ століття на Рівненщині	40
<i>Бойко Л. П.</i> Ціннісна природа соціокультурного простору	45
<i>Данник К. О.</i> Вірменська молодь у сучасному українському культурному просторі	50
<i>Андрєєва А. С., Казначєєва Л. М.</i> Плекання українських традицій в культурно-дозвіллевих проектах пластунів	55
<i>Плюта О.П.</i> Українська кухня як феномен побутової культури: до історіографії питання	59

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Шандренко О. М., Козаченко В. В.</i> Архітектоніка: слово – поняття – термін	65
<i>Тадля О. М.</i> Менеджмент шоу-бізнесу: сутність і основні напрями діяльності	70
<i>Любченко О. М.</i> Мистецтво як засіб задоволення художніх потреб людини у вільний час	77
<i>Горбатова Н. О.</i> Створення художнього образу у хореографічному мистецтві	81
<i>Чернишевич Н. І.</i> Масове народне свято в соціокультурному процесі	86

<i>Тюска В. Б.</i> Формування професійної культури майбутніх педагогів-організаторів дозвілля в умовах клубної діяльності	91
<i>Чеплаков С. О., Костюк Л. К.</i> Військово-патріотичне виховання української молоді в сучасних умовах	96
<i>Гаврилюк Л. В., Казначеева Л. М.</i> Впровадження ідей В.О. Сухомлинського у сучасній школі (на прикладі драматичного гуртка Сарненського навчально-виховного комплексу «Школа-Колегіум» ім. Т.Г. Шевченка)	101
<i>Кімстач Ю. Н.</i> Штрихи: ще один погляд на проблему	106

Розділ III. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

<i>Вербицька П. В.</i> Сучасні вектори розвитку освіти й культури молоді	111
<i>Галатюк М. Ю.</i> Розвиток спортивної культури студентської молоді засобами фізичного виховання та фізкультурно-оздоровчої роботи	115
<i>Дзюбишина Н. Б.</i> Виховний та освітній потенціал культури у духовному розвитку студентів ВНЗ	119
<i>Герц І. І., Нечасенко Т. В.</i> Роль зовнішньої техніки в процесі оволодіння сценічним мовленням	123
<i>Бєдакова С. В.</i> Празький період творчості Н.Нижанківського в контексті громадянського виховання майбутніх вчителів музичного мистецтва	129
<i>Свіридовська Л. М.</i> Громадянське виховання майбутніх вчителів музичного мистецтва: за матеріалами української музичної класики	134
<i>Тарчинська Ю., Тарчинська І.</i> Спільна музично-виконавська діяльність у наукових дослідженнях	138
<i>Тетюк М. Т.</i> Вибір сценічних жестів студентами класу академічного співу ВНЗ	144
<i>Овсіюк Н. М., Даюк Ж.</i> Педагогічний репертуар у формуванні технічних та виконавських якостей співака	148
<i>Волошина Л. П.</i> Досвід видатних педагогів класичного танцю як основа сучасної хореографічної освіти	153
<i>Просолович С. М.</i> Методика формування компетентнісного підходу при підготовці сучасних фахівців у Миколаївському муніципальному академічному коледжі	157
<i>Уколова М. Ю.</i> Модельні агентства та школи і формування духовної культури сучасної молоді: на прикладі модельних шкіл «Панна» та «Artmodels» м. Рівне	161

Розділ IV. КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПАРАДИГМА УКРАЇНИ В РОЗМАЇТТІ ВИЯВІВ

<i>Щербань А. Л.</i> Семантика орнаментациі посуду неолітичної спільноти ямково-гребінцевої кераміки з території України	165
<i>Дихнич Л. П.</i> Маскарадні костюми Чарльза Ворта як важливий елемент європейської моди другої половини XIX століття	171
<i>Бійо В. В.</i> Французький придворний балет	176
<i>Оленюк Д. В.</i> Німецька вокальна школа: Юліус Штокгаузен – видатний співак і педагог	181

Костюк Л. К., Новачук А. С. Українське авангардне малярство як предмет досліджень у вітчизняній історіографії	185
Кожечков О. В. Дизайн у мистецтві	190
Оборська С. В. Технології промислового дизайну у контексті декоративно-прикладного мистецтва	196
Бистрякова В. Н., Осадча А. М., Гула Є. П. Розвиток дизайну в Україні	200
Соловійов В. А. Художній образ в мистецтві як феномен освоєння свідомістю людини навколишньої дійсності	206
Лобан Т. Й. Хореографічний спадок Моріса Бежара в контексті сучасного мистецтва танцю	211
Помпа О. Д. Чинники формування народних танців	215
Кравець А. А. Українська школа жіночого балетного виконавства другої пол. ХХ століття: творча спадщина Алли Гавриленко	218
Яремчук О. В., Даниленко М. П. Сучасний розвиток українського музичного мистецтва: тенденції та подальші перспективи	222
Шмаленко О. І. Фестиваль «Червона Рута»: традиції одноіменного ансамблю	226
Михайлець В. В. «Вона» як зразок рок-балади у творчості гурту «Плач Єремії»	230
Ігнатова Л. П. Сучасна музична культура: тенденції розвитку	235
Цуп Ю. В. Втілення співочого слова Кобзаря у вокальній музиці та тексти Т.Шевченка в Київській області (на Богуславщині)	240
Сташук О. А. Пам'ятник Т.Шевченку як один з елементів культурно-мистецької спадщини м. Рівне	243
Шолудько Н. Г. Музейний туризм: виклики сучасності	247
Янишевська Ю. О. Тематичні напрями молодіжного туризму	253
Перець О. В. Музей як культурний феномен: на прикладі діяльності Радивилівського районного історичного музею	258
Білінський М. М. Шевченківські пам'ятки Черкащини як туристичний ресурс регіону	264
Адамчук К. Д. Культурний потенціал національного історико-меморіального заповідника «Поле Берестецької битви»	269
Капінос Т. Е. Пам'ятки Кременеччини в структурі культурної спадщини України	274
Карпова Л. О. Лояльність гостей ресторану: до проблеми гостинності	278

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

АЛЬМАНАХ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА» КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА
МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ВИПУСК 16

Наукове редагування і коректура – *проф. Виткалов В.Г.*
Упорядкування, верстка та макет – *доц. Виткалов С.В., Федорук Л.М.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 24.11.2016. Замовлення № 201/1.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 37.4. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: м. Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства. Тел. 0 (362) 63-42-62

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 16 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2016. – 286 с.

*Свідотство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстрованого Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.*

ISBN 978-966-8424-77-9

**ББК 71.0
УДК 08:168.522**

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12